

Försvarsutskottets betänkande

1983/84:17

om besiktning och underhåll av skyddsrum (prop. 1983/84:113)

I proposition 1983/84:113 har regeringen (försvarsdepartementet) – efter föredragning av försvarsministern, statsrådet Anders Thunborg – föreslagit riksdagen att anta ett av lagrådet granskat förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att civilförsvarslagens regler om besiktning och underhåll av skyddsrum kompletteras med bestämmelser som gör kommunerna skyldiga att mot ersättning genom återkommande besiktningar kontrollera skyddsrummen och se till att fel och brister åtgärdas. I propositionen föreslås också en bestämmelse som gör en ägare av en anläggning eller byggnad skyldig att mot ersättning vidta de åtgärder som behövs för att ge skyddsrummet en tillfredsställande skyddsförmåga.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 1984.

Det vid propositionen fogade lagförslaget har följande lydelse.

**Förslag i proposition 1983/84:113 till
Lag om ändring i civilförsvarslagen (1960: 74)**

Härigenom föreskrivs i fråga om civilförsvarslagen (1960: 74)¹
dels att nuvarande 53 § 2 mom. skall betecknas 53 § 3 mom.,
dels att 40 § 1 mom., 42 §, nya 53 § 3 mom., 65 och 83 §§ skall ha nedan
angivna lydelse.

dels att i lagen skall införas ett nytt moment, 53 § 2 mom., och en ny
paragraf, 55a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

40 §

1 mom.² Utöver de uppgifter som ankomma på kommun enligt 4 och 7
kap. åligger det kommun att

a) genom sina myndigheter lämna länsstyrelsen och civilförsvarschefen
biträde i sådana frågor rörande civilförsvaret som hava samband med de
särskilda myndigheternas verksamhetsområden, varvid kommun bland an-
nat har att på därom gjord framställning tillhandahålla tillgängliga, för
civilförsvaret erforderliga byggnadsritningar, kartor och dylikt;

b) i enlighet med gällande organisationsplan inrätta och utrusta lednings-
centraler och andra skyddade uppehållsplatser för det allmänna civilför-
svaret samt vidtaga andra byggnadsanordningar ävensom reservanord-
ningar som äro avsedda uteslutande för brandförsvarets försörjning med
vatten så ock under civilförsvarsberedskap, i den omfattning civilförvars-
styrelsen eller efter dennas allmänna anvisningar länsstyrelsen bestämmer,
utföra ledningscentraler och andra skyddade uppehållsplatser samt vidtaga
andra byggnadstekniska åtgärder avseende det lokala civilförsvaret, oaktat
åtgärderna icke upptagits i organisationsplanen;

c) inrätta och utrusta skyddsrum som på grund av beslut enligt 27 § skall
anordnas i befintlig anläggning eller byggnad utan samband med tillbyggnad
eller på mark, som är avsedd för gata, torg, park eller annan allmän
plats, ävensom vidtaga förberedelser som avses i 22 § andra stycket och,
enligt vad regeringen eller myndighet som regeringen utser därom förord-
nar, under civilförsvarsberedskap iordningställa utrymmen som där avses
till skyddsrum;

d) vårda och underhålla de under b) och c) omförmälda anordningarna;

*e) i den omfattning som tillgäng-
liga medel medger genom återkom-
mande besiktningar kontrollera att
skyddsrummen i kommunen har en
tillfredsställande skyddsförmåga
och se till att fel och brister åtgär-
das;*

f) tillhandahålla lämpliga lokaler för civilförsvarets administration samt,
i den mån skyldighet härutinnan icke åvilar ägare eller innehavare av
anläggning eller byggnad, för förvaring av materiel och utrustning för
civilförsvaret ävensom för utbildningsverksamheten inom civilförsvaret;

¹ Lagen omtryckt 1975: 712.

² Förutvarande punkten e) upphävd genom 1969: 63.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

g) svara för avlöning och annan ersättning till personal, vars tjänstgöring i civilförsvaret enligt 20 § skall anses fullgjord i kommunal anställning;

h) under civilförsvarsberedskap samt vid utbildning och övning, i den omfattning organisationsplanen angiver, till allmänna civilförsvarets förfogande ställa kommunen tillhörig materiel och annan egendom; samt

i) å trafikled eller annan allmän plats, där kommunen ansvarar för gatu- eller vägbelysning, vidtaga erforderliga anordningar för den vägledande belysning, som enligt organisationsplanen skall finnas där under mörkläggnings.

42 §³

För kostnad, som kommun fått vidkännas på grund av åtgärd enligt 40 § 1 mom. b) eller c) eller 54 § första stycket eller för vård och underhåll av de i 40 § 1 mom. c) nämnda anordningarna, äger kommunen erhålla ersättning av statsmedel, i den mån kostnaden kan anses skäligen. Vid ersättningens bestämmande skall hänsyn i skälig utsträckning tagas till det värde som åtgärden kan ha för anläggningens eller byggnadens användning i fred.

För kostnad, som kommun fått vidkännas på grund av åtgärd enligt 40 § 1 mom. b), c) eller e) eller 54 § första stycket eller för vård och underhåll av de i 40 § 1 mom. c) nämnda anordningarna, äger kommunen erhålla ersättning av statsmedel, i den mån kostnaden kan anses skälig. Vid ersättningens bestämmande skall hänsyn i skälig utsträckning tagas till det värde som åtgärden kan ha för anläggningens eller byggnadens användning i fred.

Innan medel finns tillgängliga för beräknad ersättning får skyldighet för kommun att vidtaga åtgärd enligt 40 § 1 mom. b) eller c) ej göras gällande mot kommunen.

Ersättningen bestäms av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

Ersättningen bestäms och betalas ut av regeringen eller myndighet som regeringen utser.

Kommunen har rätt att erhålla förskott på ersättningen i enlighet med de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.

53 §

2 mom. Ägaren av en anläggning eller byggnad, i vilken skyddsrum har anordnats, är skyldig att efter anmodan vidta de åtgärder som behövs för att ge skyddsrummet en tillfredsställande skyddsförmåga. För detta har han rätt att få ersättning av statsmedel enligt de grunder som anges i 55 a §.

2 mom. Skall ort eller plats ej längre utgöra skyddsrumsort, må regeringen eller myndighet, som re-

3 mom. Skall ort eller plats ej längre utgöra skyddsrumsort, får regeringen eller myndighet, som re-

³ Senaste lydelse 1983: 334.

Nuvarande lydelse

geringen bestämmer, förordna, att där befintliga skyddsrum likväl *skola* utrustas, vårdas och underhållas.

Föreslagen lydelse

geringen bestämmer, förordna, att där befintliga skyddsrum likväl *skall* utrustas, vårdas, underhållas och omfattas av åtgärder enligt 2 mom.

55a §

För skäligen kostnader enligt 53 § 2 mom. utgår ersättning av statsmedel. Ersättning utgår dock inte för åtgärder som har föranletts av att ägaren eftersatt vården och underhållet av skyddsrummet, gjort otillåtna ingrepp i det eller på annat sätt varit försumlig.

Ersättningen bestäms av länsstyrelsen och betalas ut sedan kommunen godkänt åtgärderna.

65 §⁴

Civilförsvarsmyndigheten får besikta en anläggning eller byggnad för att ta reda på vilka åtgärder som har vidtagits eller bör vidtas där till skydd mot skada av fientlig verksamhet eller för att se om anläggningen eller byggnaden lämpligen kan användas för civilförsvaret.

För utrönande om och i vad mån skyddsrum bör anordnas eller förberedas inom anläggning eller byggnad äger kommunen besiktiga anläggningen eller byggnaden.

Kommunen får besikta en anläggning eller byggnad för att ta reda på om skyddsrum bör anordnas eller förberedas inom anläggningen eller byggnaden eller för att kunna kontrollera skyddsrummen enligt 40 § 1 mom. e).

83 §⁵

Över beslut av civilförsvarschef eller polismyndighet i ärende, som avses i denna lag, må besvär anföras hos länsstyrelsen, om ej annat följer av 69 §. Talan mot kommunal myndighets beslut enligt 27 och 32 §§ föres hos länsstyrelsen genom besvär.

Mot länsstyrelses beslut om kostnadsfördelning enligt 49 eller 54 §, om ersättning enligt 53 eller 56 § eller om föreläggande av vite vid underlåtenhet att fullgöra skyldighet enligt 15 § föres talan hos kammarrätten genom besvär. I samma ordning föres talan mot beslut, som

Mot länsstyrelses beslut om kostnadsfördelning enligt 49 eller 54 §, om ersättning enligt 53, 55a eller 56 § eller om föreläggande av vite vid underlåtenhet att fullgöra skyldighet enligt 15 § föres talan hos kammarrätten genom besvär. I samma ordning föres talan mot be-

⁴ Med nuvarande lydelse avses 65 § enligt författningsförslag nr 2 i prop. 1983/84: 114.

⁵ Senaste lydelse 1983: 334.

Nuvarande lydelse

länsstyrelse enligt denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser i särskilt fall meddelat om föreläggande, föreskrift, tillstånd eller godkännande i vad angår inrättande, utrustning, vård eller underhåll av skyddsrum, dock ej beslut enligt 31 §.

Föreslagen lydelse

slut, som länsstyrelse enligt denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser i särskilt fall meddelat om föreläggande, föreskrift, tillstånd eller godkännande i vad angår inrättande, utrustning, vård eller underhåll av *eller andra åtgärder i fråga om* skyddsrum, dock ej beslut enligt 31 §.

I övrigt föres talan mot länsstyrelsens beslut enligt denna lag hos regeringen genom besvär, om ej annat följer av 69 §. Detsamma gäller i fråga om talan mot civilförsvarsstyrelsens beslut enligt lagen.

Talan må icke föras mot beslut, som meddelats enligt 19, 33a, 34, 35, 37 eller 58 §.

Under högsta civilförsvarsberedskap så ock eljest när särskilda skäl äro därtill må myndighet, som meddelat beslut enligt denna lag, förordna att beslutet omedelbart skall lända till efterrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

Utskottet

Det har länge stått klart att investeringarna i skyddsrum måste kompletteras med åtgärder för kontroll av att skyddsrummen behåller det avsedda skyddsvärdet. Under riksmötet 1976/77 uttalade riksdagen (FöU 1976/77:13, rskr 311) att det är väsentligt att skyddsrummens standard kontrolleras genom fortlöpande underhållsbesiktningar.

Regeringens förslag är grundat på de riktlinjer för civilförsvarets fortsatta utveckling som framgår av 1982 års försvarsbeslut (prop. 1981/82:102 bil. 2, FöU 18, rskr 374).

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot det sakliga innehållet i regeringens förslag eller mot lagförslagets utformning.

Civilförsvarslagen 65 § berörs av författningsförslag också i proposition 1983/84:114, som utskottet har behandlat i betänkande FöU 1983/84:16.

Utskottet hemställer

att riksdagen antar det genom proposition 1983/84:113 framlagda förslaget till lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74).

Stockholm den 12 april 1984

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Olle Göransson (s), Gunnar Björk i Gävle (c), Göthe Knutson (m), Evert Hedberg (s), Karl-Erik Svartberg (s), Ulla Ekelund (c), Mats Olsson (s), Anita Bråkenhielm (m), Eric Hägelmark (fp), Inge Carlsson (s), Iréne Vestlund (s), Erik Olsson (m), Barbro Evermo (s) och Marita Bengtsson (s).